

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Αξιότιμοι Προσκεκλημένοι,
Αγαπητοί Σύεδροι.

Στην εποχή μας, όπως πολύ σωστά παρατηρεί ο Πέτρος Πασιαρδής η μόνη **σταθερά** είναι η **συνεχής αλλαγή**.

Πράγματι, τόσο η γνωσιολογική επανάσταση και η ραγδαία τεχνολογική πρόοδος όσο και οι μεγάλες κοινωνικοοικονομικές και ιστορικοπολιτικές εξελίξεις που παρατηρούνται σε παγκόσμιο αλλά και σε τοπικό επίπεδο, έχουν φέρει σ' όλους τους τομείς της ζωής νέα δεδομένα. Τα νέα αυτά δεδομένα θα πρέπει κάθε χώρα να τα αντιμετωπίσει αποτελεσματικά ώστε να κατορθώσει στηριγμένη πάνω στην κοινωνία της γνώσης να καταστεί μια σύγχρονη δυναμική και ανταγωνιστική οικονομική οντότητα, όπως επιτάσσει και ο Γενικός Στρατηγικός Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η χώρα μας, αξιολογώντας σωστά τα μηνύματα των καιρών, έχει μπει τα τελευταία χρόνια σ' ένα εντατικό ρυθμό αλλαγών σε διάφορους τομείς με σημαντικότερη την προσπάθεια για Συνολική Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση. Σίγουρα η Μεταρρύθμιση αυτή περιλαμβάνει και τη Δια Βίου Μάθηση, η οποία στις μέρες μας έχει πάρει μια πιο πλατειά έννοια και σημαίνει όχι μόνο την εκπαίδευση ή επιμόρφωση των ενηλίκων μετά τη συμπλήρωση της συστηματικής εκπαίδευσης αλλά την κάθε εκπαιδευτική εμπειρία (συστηματική ή ευκαιριακή) που έχει το άτομο από τη γέννησή του μέχρι και το θάνατό του.

Έχω την άποψη ότι, ανεξάρτητα από το ποια έννοια δίνουμε στη Δια Βίου Μάθηση συμφωνούμε πιστεύω όλοι, ότι η Δια Βίου Μάθηση αποτελεί ένα πολύ σημαντικό τομέα της Εκπαίδευσης γιατί συμβάλλει ουσιαστικά στην υλοποίηση του Γενικού Στρατηγικού Στόχου της ΕΕ. Το θέμα του σημερινού συνεδρίου « Δια Βίου Μάθηση: Από τη θεωρία στην πράξη » έρχεται ακριβώς να προσφέρει στους συνέδρους πέραν της θεωρίας πρακτικές εισηγήσεις και εμπειρίες που θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν άμεσα για βελτίωση του ρόλου τους είτε είναι εκπαιδευτικοί σε κάποιο σχολείο είτε είναι εκπαιδευτές ενηλίκων.

Και μιας και αναφέρομαι σε πρακτικές εισηγήσεις, επιτρέψτε μου, πριν κλείσω αυτή τη σύντομη εισαγωγή να αναφερθώ και σε μια διαπίστωση που έχω κάμει πάνω στο θέμα αυτό, λόγω του διπλού μου ρόλου ως εκπαιδευτικού στη Δημοτική Εκπαίδευση αλλά και της προσωπικής μου εμπλοκής για αρκετά χρόνια στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Η διαπίστωση είναι η εξής:

Δεν έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που η Παραδοσιακή Παιδαγωγική θεωρούσε τους μανθάνοντες *dabula raza* και γι' αυτό υιοθετούσε τη φιλοσοφία ότι ο εκπαιδευτικός ως παντογνώστης θα έπρεπε να γεμίσει το μυαλό των παιδιών με γνώσεις τις οποίες είχε προαποφασίσει, καταδικάζοντάς τους μαθητές του σε ένα αυστηρά παθητικό ρόλο. Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει. Η Σύγχρονη Παιδαγωγική, στηριγμένη στα νέα δεδομένα της Ψυχολογίας αλλά και επηρεασμένη από τις βασικές αρχές που ισχύουν εδώ και δεκαετίες στην Ανδραγωγική (τη φιλοσοφία δηλ. του πώς να εκπαιδεύεις ενήλικες) έχει υιοθετήσει διδακτικές προσεγγίσεις που έχουν φέρει σημαντικές αλλαγές τόσο στο *πώς* όσο και στο *τι* προσφέρεται για μάθηση.

Κατά την άποψή μου αυτές οι αρχές είναι τέσσερις και τις αναφέρω σε συντομία:

1. Ρόλος εκπαιδευτικού / εκπαιδευτή και ρόλος μανθάνοντος

Οι ρόλοι αντιστρέφονται. Ο μανθάνων αναλαμβάνει ενεργητικό ρόλο στην κατάκτηση της γνώσης, την οποία καλείται να ανακαλύψει και να οικοδομήσει μέσα από ποικίλες δραστηριότητες κατά τις οποίες ο εκπαιδευτικός / εκπαιδευτής είναι οργανωτής, καθοδηγητής και εμπνευστής.

2. Ο ρόλος της Πείρας

Ο μανθάνων έχει πείρα, μικρή ή μεγάλη (ιδιαίτερα βέβαια οι ενήλικες) και γι' αυτό ο εκπαιδευτικός / εκπαιδευτής θα πρέπει να στηριχτεί πάνω σ' αυτή την πείρα και να οργανώσει το μάθημά του κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να την αξιοποιήσει πλήρως σε όλα τα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας (προγραμματισμός, σχεδιασμός και εκτέλεση δραστηριοτήτων, αξιολόγηση).

3. Ετοιμότητα για μάθηση

Οι ενήλικες χαρακτηρίζονται από ετοιμότητα για μάθηση (τόσο ψυχολογική όσο και νοητική) γιατί συνήθως επιλέγουν εθελοντικά το θέμα που θέλουν να παρακολουθήσουν. Αντίθετα, οι μαθητές συμμετέχουν σ' ένα αναλυτικό πρόγραμμα που έχουμε επιλέξει εμείς οι μεγάλοι γι' αυτούς. Γι' αυτό λοιπόν βασική υποχρέωση του εκπαιδευτικού είναι να κάμει τις αναγκαίες διαφοροποιήσεις, ώστε να προσαρμόσει το μάθημά του στο νοητικό επίπεδο και στα μαθησιακά χαρακτηριστικά των μαθητών του. Πρέπει επίσης να κάμει τη σωστή προοργάνωση ώστε να πετύχει την ομαλή μετάβαση από το γνωστό στο άγνωστο.

4. Σύνδεση με τη ζωή

Είναι γνωστό ότι οι ενήλικες εγγράφονται και παρακολουθούν θέματα που σχετίζονται με τη ζωή τους (κοινωνική ή επαγγελματική) και αρέσκονται σε διδακτικές προσεγγίσεις που οδηγούν, χωρίς πολλές θεωρίες, στην πρακτική εφαρμογή αυτών που μαθαίνουν. Η σημαντική αυτή αρχή εφαρμόζεται σήμερα και από την παιδαγωγική, ιδιαίτερα στο γλωσσικό μάθημα με την επικοινωνιακή προσέγγιση και στα μαθηματικά με την ενσωμάτωση στα βιβλία μαθηματικών κεφαλαίων και προβλημάτων που έχουν άμεση σχέση με τη ζωή.

Μιχάλης Χαπέσης

Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης